

Η πίστη των ανθρώπων

Σε μια κοιλάδα του Ινδοκού, στην πλατεία μιας εκκλησίας στην Ιταλία, κάτω από μια τροπική βροχή στην Αϊτή, η Μονίκα Βυλαζ φωτογραφίζει ανθρώπους σε στιγμές βαθιάς πνευματικότητας. Η πίστη μπορεί να σαγηνεύσει, να εμπνεύσει και να οδηγήσει σε υπερβατικές καταστάσεις, όπως τον Άγιο Ιωσήφ του Κοπερτίνο, που λέγεται ότι μπορούσε να αιωρείται μεταξύ γης και ουρανού.

Κείμενο: Jörg-Uwe Albig

Αυτά τα παιδιά από την Αλβανία είναι προσηλυσμένα στα βιβλία τους: μελετούν το Κοράνι στο τζαμί Sinan-Pasha στο Πρίζρεν, στο Κοσσυφοπέδιο. Το Ισλάμ ήρθε στα Βαλκάνια μαζί με τους Οθωμανούς και αποτελεί κομμάτι της καθημερινής ζωής στην Ευρώπη εδώ και 600 χρόνια.

Σχεδόν το 25% του παγκόσμιου πληθυσμού είναι μουσουλμάνοι.

Το μονοπάτι της φώτισης είναι δύσκολο: τουλάχιστον δύο φορές την ημέρα οι γυναίκες αυτού του χωριού στο Θιβέτ περπατούν μέσα από τα βουνά για να φτάσουν στον βουδιστικό ναό. Στέκονται γύρω από το ιερό, προσκυνούν και γυρίζουν τους τροχούς της προσευχής.

Περίπου το 7% του παγκόσμιου πληθυσμού είναι βουδιστές - ποσοστό που μειώνεται.

Στο Πακιστάν, οι οπαδοί του σουφισμού χορεύουν και τραγουδούν μέχρι να πέσουν σε έκσταση και να ενωθούν με τον Θεό τους. Οι ριζοσπάστες μουσουλμάνοι πολεμούν αυτή τη μυστικιστική μορφή του Ισλάμ, που έχει γίνει συνώνυμη με την ανοχή και την ειρήνη. Στο σουφικό Ισλάμ ασκούν από κοινού τη Πατρεία οι άντρες και οι γυναίκες.

Οι περισσότερες αδελφότητες σουφί βρίσκονται στην Τουρκία, στην Αφρική, στη Μέση Ανατολή και στα Βαλκάνια.

Πένθος και μια λάμψη ελπίδας: το Μεγάλο Σάββατο, στην Κανόζα ντι Πούλβια της Ιταλίας μια χορωδία γυναικών που έχουν καλυμμένο το κεφάλι τους τραγουδά το «Stabat Mater». Οι στίχοι του ιταλικού μεσαιωνικού ποιήματος μιλάνε για τον πόνο της Μαρίας, η οποία θρηνεί για τον θάνατο του γιου της, του Ιησού.

.....
Το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού είναι χριστιανοί.

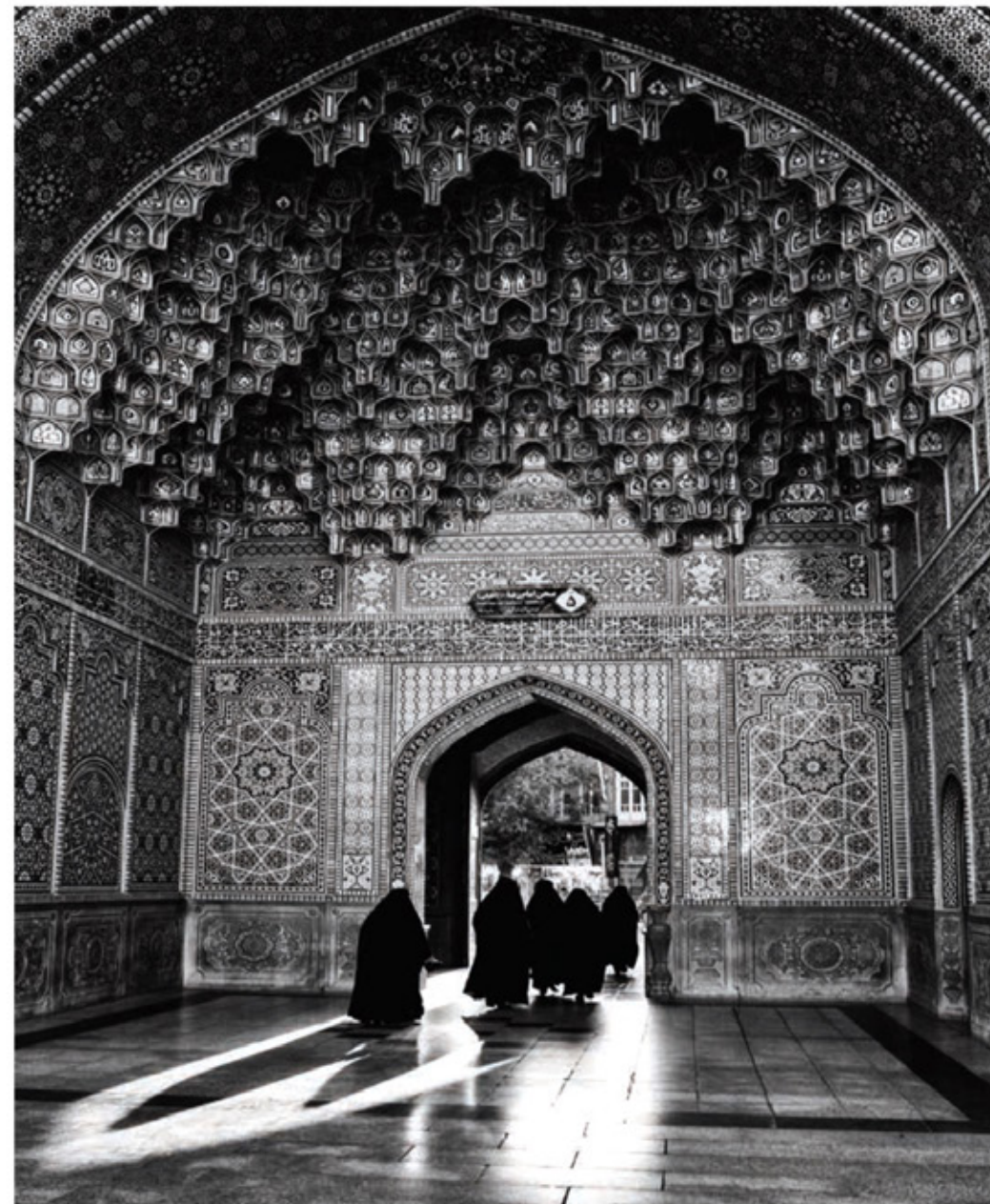
Το πράσινο είναι το χρώμα του προφήτη Μωάμεθ: τα μέλη της Χαζάρα, της τρίτης μεγαλύτερης εθνοτικής ομάδας στο Αφγανιστάν, γιορτάζουν στην Καμπούλι την Ασούρα, γιορτή στη μνήμη του μάρτυρά τους Χουσεΐν. Ανήκουν στη σιιτική μειονότητα της χώρας.

Το 90% των μουσουλμάνων παγκοσμίως είναι σουνίτες.

Εξαντλημένη από μια τελετουργία της θρησκείας βουντού, μια νεαρή γυναίκα στην Αϊτή παρέμεινε εξηλωμένη στη λάσπη της τροπικής βροχής. Πιστεύεται ότι είχε καταληφθεί από ένα Λόα, πανίσχυρα πνεύματα που μπορούν να πραγματοποιούν ευχές.

Η λατρεία βουντού είναι εθνικά αναγνωρισμένη θρησκεία στο Μπενίν της Δυτικής Αφρικής.

Οι πιστές Ιρανές βρίσκονται καθ' οδόν για τον τάφο της πιο σημαντικής αγίας των σιιτών, της Φατιμά αλ-Μασούμα. Το ιερό της με τον χρυσό θόλο αποτελεί ορόσημο της ιερής πόλης Κομ.

Το Ιράν, όπως και το Βατικανό, έχει θεοκρατικό καθεστώς. Αν και ο όρος εμφανίζεται για πρώτη φορά στον Εβραίο ιστορικό Ιώσηφο, τόπος ανάπτυξης της ιδέας του θείου μονάρχη θεωρείται η Περσία (ιστορικά ονομασία του Ιράν).

Η μουσουλμανική ομάδα κάνει ένα διάλειμμα για την προσευχή κατά τη διάρκεια ενός διαθρησκευτικού τουρνουά ποδοσφαίρου. Στο Κούσπουρ, μια χριστιανική κοινότητα στο Πακιστάν, οι ομάδες παλεύουν για τη νίκη. Και για την ανοχή.

Χιλιάδες νέες θρησκείες έχουν εμφανιστεί τα τελευταία 180 χρόνια.

Σε ένα μοναστήρι στο Γκολόγκ η θρησκευτική διδασκαλία ξεκινά πριν από την ανατολή του ήλιου. Η περιοχή θεωρείται τόπος καταγωγής του βασιλιά Γκέζαρ, ενός από τους μεγαλύτερους ήρωες του θιβετιανού βουδισμού.

Η ιστορία του βουδισμού, μας από τις παλαιότερες ζωντανές θρησκείες, ανάγεται στον 6ο αιώνα π.Χ.

Οι πιστοί στην Ιερουσαλήμ καίνε τον ένζυμο άρτο του σπιτιού, και μαζί τις συσκευασίες του. Το τελετουργικό πραγματοποιείται το πρωί πριν από τον εορτασμό του Πάσχα. Η Γιορτή των Αζύμων, όπως ονομάζεται, μνημονεύει την Έξοδο των Εβραίων από την Αίγυπτο, όταν, φεύγοντας βιαστικά, πρόλαβαν να πάρουν μαζί τους μόνο άζυμο άρτο.

Οι Εβραίοι κυριάρχησαν στην Ιερουσαλήμ για 1.000 χρόνια, οι χριστιανοί για 400 και οι μουσουλμάνοι για 1.300.

Επιστροφή στις ρίζες: ορθόδοξοι Εβραίοι από το Ισραήλ πραγματοποιούν προσκύνημα στην Πολωνία για να προσευχηθούν στον τάφο του Shlomo Halberstam. Ο ραβίνος, που πέθανε το 1905, θεωρείται ιδρυτής μιας κασιδιστικής κοινότητας με μεγάλη επιρροή στην ανατολική Ευρώπη.

Ο όρος κασιδισμός αναφέρεται σε ορισμένα υπερ-ορθόδοξα κινήματα του ιουδαϊσμού, κυρίως από την ανατολική Ευρώπη.

Στην Αβάνα, όλοι επιθυμούν να πραγματοποιήσουν ένα προσκύνημα στο Ρινκόν. Χιλιάδες Κουβανοί πορεύονται κάθε χρόνο προς τον Άγιο Λάζαρο και ζητούν τη βοήθειά του ή εκπηλώνουν ένα τάμα.

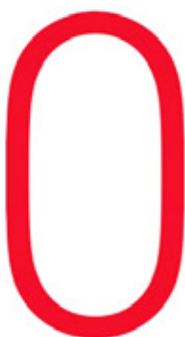
Η Σαντερία, μια από τις κύριες θρησκείες της Κούβας, συνδυάζει αφροαμερικανικές θεότητες (Orishas) με καθολικούς αγίους.

Η Maria Rita Ricco αντανakλάται στο τζάμι της Madonna. Η 15χρονη προετοιμάζεται για τη λειτουργία στην εκκλησία Santa Maria στο Κοριλιάνο Κάλαμπρο. Πολλοί πιστοί στη νότια Ιταλία Αστρεύουν την Παναγία περισσότερο από ό, τι τον Υιό της.

Η καθολική εκκλησία έχει αναγνωρίσει περισσότερα από δώδεκα σημεία «υπερφυσικών εμφανίσεων της Παναγίας».

Ο ΠΙΟΣ ΤΟΥ ΕΥΛΟΥΦΟΥ Τζουζέπε Μαρία Ντέζα, γεννημένος το 1603 στο χωριό Κοπερτίνο της Απουλίας, δεν είχε θέση στον κόσμο. Ήταν τόσο άσχημος, που ακόμα και στη μητέρα του προκαλούσε αποτροπή. Το σώμα του ήταν παρα-

μορφωμένο, το μυαλό του δεν ήταν ιδιαίτερα κοφτερό και τις περισσότερες φορές το αγόρι στεκόταν σε μια γωνιά με το βλέμμα καρφωμένο στο κενό και το στόμα μισάνοιχτο.

Μαθήτευσε σε έναν τσαγκάρη, αλλά ακόμη και η πιο απλή εργασία ήταν πολύ δύσκολη γι' αυτόν. Έτσι η μητέρα του απευθύνθηκε σε ένα μοναστήρι, αλλά και εκεί τον απέρριψαν εξαιτίας της λυπημένης μορφής του. Σε ένα δεύτερο μοναστήρι, πριν οι μοναχοί τον διώξουν, τους οκτώ μήνες που ο νεαρός έμεινε μαζί τους τον είδαν πολλές φορές να σπάει τα πιάτα και να αναποδογυρίζει τις κατσαρόλες πάνω στη φωτιά. Τελικά οι Φραγκισκανοί μοναχοί έδειξαν έλεος: του έδωσαν ένα μουλάρι και τον έστειλαν να ικετεύει για ελεημοσύνη.

Από τη Βίβλο μόλις που καταλάβαινε

τα βασικά. Άρχισε όμως να βλέπει οράματα και να πέφτει συχνά σε έκσταση. Πριν πέσει σε έκσταση, αναφωνούσε κάποιες φορές «Ω», άλλες φορές αναστέναζε, κι άλλες έβγαζε μια κραυγή πουλιού. Μερικές φορές τραγουδούσε ή λικνιζόταν. Και πολλές φορές πηδούσε ψηλά στον αέρα σαν περιστέρι - από τη μέση του ναού έφτανε μέχρι την Αγία Τράπεζα. Άλλοτε προσγειωνόταν με τα γόνατά του στον άμβωνα και τα χέρια του τεντωμένα. Κι άλλοτε αιωρούνταν κυριολεκτικά στον αέρα.

Λέγεται ότι πραγματοποίησε περισσότερες από 70 παρόμοιες αιωρήσεις. Τα περίεργα πλήθη θαύμαζαν αυτές τις αιωρήσεις. Η Ιερά Εξέταση, όμως, αντιμετώπισε με δυσπιστία τον «αιωρούμενο μοναχό» και, αφού τον κάλεσε σε απολογία, τον απομόνωσε τελικά σε

Με δυνατές προσευχές, οι προσκυντές βυθίζονται στα ευλογημένα νερά του Βιάτκα. Πιστοί από όλη τη Ρωσία πραγματοποιούν προσκύνημα στις όχθες του ποταμού για να τιμήσουν τον εορτασμό του Αγίου Νικολάου.

Μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, στη Ρωσία επαναλειτούργησαν χιλιάδες εκκλησίες.

Στα βουνά του Αφγανιστάν οι άνθρωποι χάνονται, όπως αυτή η ισλαμική οικογένεια που περιπλανιέται κοντά στο χωριό της. Η θρησκευτική κοινότητα των ισλαμικών ανήκει στο σιτικό Ισράμ.

Πόσες θρησκείες υπάρχουν; Δεν γνωρίζουμε ακριβώς - πολλές φορές τα όρια μεταξύ τους είναι πολύ ρευστά.

ένα μακρινό ορεινό μοναστήρι και του απαγόρευσε να έχει οποιαδήποτε επαφή με τον έξω κόσμο.

Περισσότερο από 100 χρόνια μετά τον θάνατό του, ο κόσμος αναγνώρισε τελικά τις θαυμαστές ιδιότητες του: στις 16 Ιουλίου 1767, ο Πάπας Κλήμης ΙΒ΄ τον ανακήρυξε «άγιο Ιωσήφ του Κοπερτίνο» – ως τον άνθρωπο που έσπασε τα δεσμά της γήινης βαρύτητας για να κατακτήσει μια θέση στον ουρανό.

Ο Σίγκμουντ Φρόνιτ χαρακτήρισε τη θρησκεία «αυταπάτη», μια «ιδεολογική νεύρωση». Εμμονή σε έναν «εξυψωμένο πατέρα», στον οποίο ο άνθρωπος εναποθέτει όλες τις ελπίδες και τις επιθυμίες που ο ίδιος δεν μπορεί να εκπληρώσει: την προστασία από τους κινδύνους της ζωής, τη δικαιοσύνη σε έναν άδικο κόσμο και την υπέρβαση του θανάτου.

Ο άνθρωπος, θεωρούσε ο Φρόνιτ, πρέπει να αντιμετωπίζει την πραγματικότητα. Πρέπει να παίρνει τη μοίρα στα χέρια του και να αντικαθιστά τη θρησκεία με την επιστήμη. «Η επιστήμη δεν είναι αυταπάτη», έγραψε. «Αυταπάτη είναι να πιστεύουμε ότι μπορούμε να πάρουμε από κάπου άλλο αυτό που εκείνη δεν μπορεί να μας δώσει».

Έχουν περάσει σχεδόν 100 χρόνια από τότε. Στο διάστημα αυτό, η επιστήμη έχει εφεύρει την ατομική βόμβα, τα γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα και πολύ πιο θανατηφόρες μεθόδους λεπτασίας της γης. Η ζωή εξακολουθεί να είναι επικίνδυνη, ο κόσμος άδικος και ο θάνατος αναπόφευκτος. Και μέχρι στιγμής έχει σταθεί αδύνατον να ελέγξουμε την «τύχη» μέσα σε ένα εργαστήριο. Ούτε και αυτό που περιέγραψε ο Σίγκμουντ Φρόνιτ ως «ωκεάνιο αίσθημα» της πληρότητας και της αιωνιότητας, το οποίο συνδέει το άτομο με το σύμπαν – και το οποίο ο ίδιος δεν μπόρεσε ποτέ να κατακτήσει για τον εαυτό του. Την επιστροφή στην εμβρυακή φάση κατά την οποία ο άνθρωπος δεν είναι σε θέση να ξεχωρίσει τον εαυτό του και τον κόσμο, όπου τα σύνορα μεταξύ του εγώ και του αντικειμένου χάνονται, αυτό το αίσθημα που ο Φρόνιτ συνέδεσε με τη θρησκευτική εμπειρία.

Όμως, η ιδέα του «ναρκισσιστικού» μωρού που αντιλαμβάνεται ολόκληρο τον κόσμο ως όργανο του εαυτού του

έχει ξεπεραστεί. Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι τα νεογέννητα έχουν την αίσθηση των σχέσεων από την αρχή της ζωής τους. Ότι ένα βρέφος είναι εξαρτημένο τόσο από το χαμόγελο της μητέρας όσο και από το φαγητό. Για την ευμερία του, η οπτική επαφή είναι το ίδιο σημαντική με την κάλυψη των παρορμήσεων της πείνας ή της δίψας.

Από την παιδική μας ηλικία, η αντίληψη που έχουμε για το περιβάλλον μας επιβεβαιώνει ότι είμαστε ζωντανόι. Και είμαστε στο έλεος αυτής της θέασης, εξαρτιόμαστε από τα πρότυπά της και

όπως οι Τουαρέγκ της Λιβύης που παραμένουν στον ευλογημένο πέτρινο κύκλο στη μέση της ερήμου. Όλοι έχουν κάτι κοινό με τον Άγιο Ιωσήφ του Κοπερτίνο, ο οποίος δραπέτευε στον αέρα από τη μοίρα που του είχαν προδιαγράψει οι συνάνθρωποί του. Για όλους αυτούς, η θρησκεία έχει τη δύναμη να απαλλάξει τους ανθρώπους από τους κοινωνικούς εξαναγκασμούς. Να γίνει οδηγός στην αναζήτηση της αγάπης.

«Δεν υπάρχει αρχή πάνω από τον λόγο», επιμένει ο Σίγκμουντ Φρόνιτ. Οι ψυχαναλυτές δεν λένε, όμως, πως

«Η πλειονότητα των ανθρώπων ζει με βαθιά πίστη».

FRIEDRICH WILHELM GRAF, θεολόγος

από την αποδοχή της, χωρίς την οποία ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει.

Η θρησκεία, όμως, μπορεί να μας αποδεσμεύσει από αυτή την εξάρτηση, να μας προσφέρει μια διαφορετική θεώρηση, έξω από αυτό τον κόσμο. Έξω από έναν κόσμο που κρίνει συνεχώς την κοινωνική μας καταξίωση, τον βαθμό της ευτυχίας, της επιτυχίας, της αυτοπραγμάτωσης, της γονεϊκής και της καλοσύνης μας.

Φυσικά, εξακολουθούν να υπάρχουν και να δημιουργούνται νέες και κάθε είδους θρησκευτικές κοινότητες που υιοθετούν ξεπερασμένους κοινωνικούς κανόνες, αρχαίους ενδυματολογικούς κώδικες, παλιομοδίτικες ηθικές νόρμες και ιερούς πολέμους. Πολλοί άνθρωποι, όμως, βιώνουν τη θρησκεία ως απελευθέρωση – όπως οι προσκυνητές της Αϊτής όταν έρχονται σε έκσταση βουτώντας στα νερά του ιερού καταρράκτη του Βιλ Μπινέρ, που περιβάλλεται από το πνεύμα της Μητέρας του Θεού των Καθολικών μαζί με εκείνο της Ezili, θεάς της αγάπης στη θρησκεία βουτιού. Όπως οι μυστικιστές των σοφί του Καΐρου, οι οποίοι κατά τη διάρκεια του dhikr, του διαλογισμού τους, προσπαθούν να υπερβούν τους περιορισμούς της ύπαρξης. Όπως ο Θιβετιανός μοναχός που περπατάει γύρω από το ιερό βουνό και

οι άνθρωποι, παρά τον περίπλοκο εγκέφαλό τους, «δεν είναι κυρίαρχοι του εαυτού τους», αλλά μάλλον μαριονέτες του ασυνειδήτου τους; Όχι μόνο τα συναισθήματά μας, αλλά και οι σκέψεις μας, η αντίληψή μας, τελικά ολόκληρη η διάνοιά μας διαμορφώνεται, όπως τουλάχιστον αποδεικνύεται, από ανεκπλήρωτες επιθυμίες και ήπτες, από την πρώτη ακόμη παιδική ηλικία μας.

Με αυτό τον τρόπο, η θρησκεία θα μπορούσε να γίνει ένα όχημα για μία τουλάχιστον προσωρινή απόδραση από τη θέαση του «εαυτού μας», ακολουθώντας το παράδειγμα του Αγίου Ιωσήφ του Κοπερτίνο, ο οποίος, όχι μόνο εγκατέλειπε το Εγώ του, αλλά κατάφερε να αιωρηθεί πάνω από τη γη. Και το έκανε προκειμένου να σταθεί πάνω σε αυτό το «αρχιμήδαιο σημείο», της απομάκρυνσης από τον εαυτό και της θέασης της ολότητας. «Δώσε μου ένα σημείο να στηριχτώ και θα κινήσω τη Γη», έλεγε ο Αρχιμήδης, ενώ, πολύ αργότερα, ο φιλόσοφος Κίρκεγκωρ, ισχυρίστηκε ότι «μία αληθινή προσευχή» θα μπορούσε τελικά να «μετακινήσει τη Γη».

Σε τελική ανάλυση, ακόμη και ο άθεος Σίγκμουντ Φρόνιτ παραδέχεται ότι η θρησκεία έχει πρακτική χρήση: παρακινεί σε παραιτήση από «εγω-

Οι Τουαρέγκ στο Γκατ, στη νοτιοδυτική Λιβύη, γιορτάζουν με μεγαλοπρέπεια το ιερό τους φεστιβάλ Σεμνέια. Με αφρικανικές, αϊθά και ισλαμικές ρίζες, σύμφωνα με τον μύθο χρονολογείται από τους φαραωνικούς χρόνους.

Μόνο το 11% περίπου του παγκόσμιου πληθυσμού είναι άθεοι ή αγνωστικιστές.

στικές, κοινωνικά επιβλαβείς τάσεις». Και είναι ακριβώς αυτή η λειτουργία που αντιτίθεται σε όλους όσους εναντιώνονται στη λεγόμενη «δικτατορία της ηθικής». Απέναντι στους ακραίους φιλελεύθερους που χαρακτήρισαν τον πάπα προδότη για το έργο του με τους φτωχούς και τους πρόσφυγες ή που απείλησαν με θάνατο τον προκαθήμενο της ευαγγελικής εκκλησίας της Γερμανίας λόγω των προσπαθειών του για τη διάδοση ανθρώπων στη Μεσόγειο θάλασσα. Και πιθανόν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η θρησκεία να μην αποτελεί μόνο μια φανατική μηχανή, αλλά και ένα καταφύγιο, έναν θύλακα κοινωνικής πρόοδου ανάμεσα στην

αυξανόμενη στρατιά του Εγώ που προσπαθεί να μας στρέψει όλους εναντίον όλων ή που γελοιοποιεί οποιαδήποτε απόπειρα ανάπτυξης πολιτιστικών προτύπων ονομάζοντάς τη «τρομοκρατία της αρετής». Ακόμη και ο Άγιος Ιωσήφ του Κοπερτίνο, που χλευάστηκε από τον κόσμο, αποδείχτηκε τελικά εγγυητής της νεωτερικότητας: οι ταξιδιώτες του διαστήματος και οι πιλότοι τον ανακήρυξαν προστάτη τους. Και η μικρή πόλη Κουπερτίνο στην Καλιφόρνια, της οποίας το όνομα μας μεταφέρει στα χρόνια του εκκεντρικού Ιταλού ανθρώπου του Θεού, έγινε η παγκόσμια έδρα του γίγαντα των υπολογιστών, της εταιρείας Apple.

Η MONIKA BULAJ έχει φωτογραφίσει την πολυμορφία των θρησκευτικών πολιτισμών σε περισσότερες από 25 χώρες. «Συνασπρόφομαι με διάφορα άτομα χωρίς περιορισμούς», λέει η Bulaj, η οποία γεννήθηκε στην Πολωνία και ζει στην Ιταλία. Ο δημοσιογράφος του GEO JÖRG-UWE ALBIG είναι συγγραφέας και ζει στο Βερολίνο.